

Kwaliteitskaart Wijs! – O&K – Ontwikkelingsperspectief (OPP)

Kaart	Kwaliteitskaart Wijs! – O&K – Ontwikkelingsperspectief (OPP)
Eigenaar	Staffunctionaris O&K i.s.m. KC-platform
Versie	November 2025

Doel en aanleiding

Doel van een OPP

Een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) is een plan waarin staat wat de verwachte ontwikkeling van een leerling is en welke ondersteuning hij of zij daarbij nodig heeft. Het doel van een OPP is om onderwijs en begeleiding af te stemmen op de mogelijkheden van de leerling, zodat deze zich optimaal kan ontwikkelen binnen zijn/haar doelen.

Inclusief onderwijs

In 2023 is door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) samen met onderwijsorganisaties, gemeenten en samenwerkingsverbanden de ambitie voor inclusief onderwijs in 2035 uitgesproken. Het doel is dat alle leerlingen, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte, zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs kunnen meedoen. Het OPP speelt hierbij een belangrijke rol omdat het structuur en richting geeft aan wat een leerling nodig heeft om goed te kunnen deelnemen en helpt scholen passend onderwijs te bieden, zodat niemand onnodig wordt uitgesloten. Meer lezen? <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inclusief-onderwijs/inclusief-onderwijs-in-2035>

Effectieve differentiatie

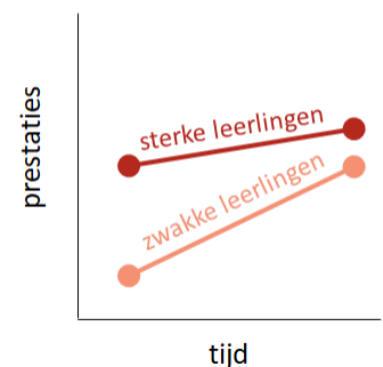
Binnen Wijs! wordt gewerkt met een gezamenlijke visie op leren + het organiseren van het leren (didactiek en pedagogiek), waarin o.a. uit wordt gegaan van convergente differentiatie en hoge verwachtingen. Uitgangspunten die vanuit deze visie belangrijk zijn om in acht te nemen bij het opstellen van OPP's, worden hieronder kort toegelicht.

Convergente differentiatie

Convergente differentiatie is het uitgangspunt voor differentiëren binnen Wijs!. Dit is een manier van differentiëren waarbij alle leerlingen werken aan dezelfde basisdoelen, maar waarbij er ruimte is voor verschillen in ondersteuning, tempo en instructie. Deze aanpak is effectief omdat het enerzijds zorgt voor gelijke onderwijskansen, en anderzijds inspeelt op de individuele behoeften van leerlingen.

Een van de beste recepten om te differentiëren en alle leerlingen de minimumdoelen te laten behalen is: meer tijd uittrekken voor de leerlingen die moeite hebben om de minimumdoelen te behalen. Een grote overzichtsstudie laat zien dat er een samenhang is tussen instructietijd en leerlingresultaten: hoe langer de instructietijd, hoe beter de resultaten (Scheerens & Bosker, 1997). De tien procent van de leerlingen met de laagste prestaties heeft 2,5 tot 6 keer zo veel tijd nodig om iets te leren als de tien procent met de beste prestaties (Ward, 1987).

Convergent

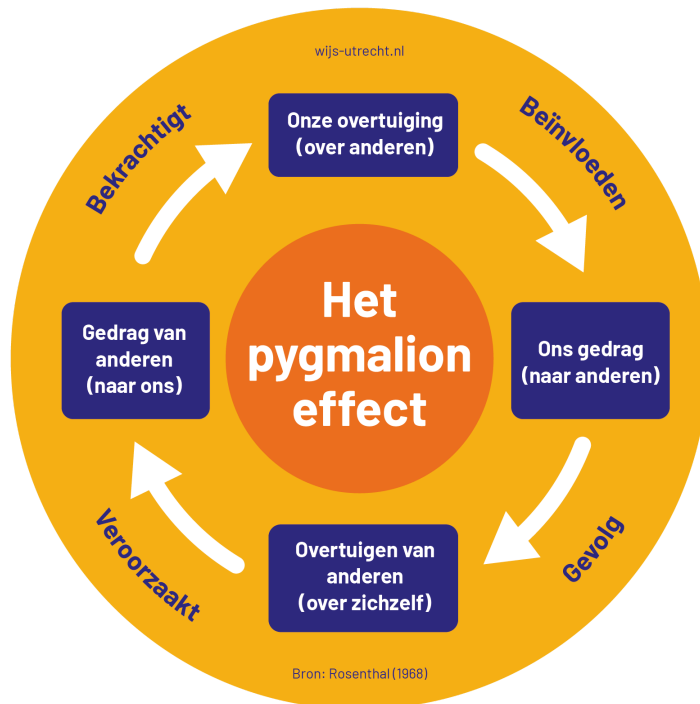
Hoge verwachtingen

"Wanneer we bepaalde gedragingen van anderen verwachten, is de kans groot dat we ons op een manier gedragen die het verwachte gedrag waarschijnlijk maakt" (Rosenthal en Babad, 1985).

‘Hoge verwachtingen in het onderwijs’ betekent dat de leraar gelooft dat elke leerling kan leren en groeien. Leerlingen voelen dit, geloven dit over zichzelf en worden gemotiveerder en zelfverzekerder. Dit effect staat bekend als het

Pygmalion-effect: wanneer een leraar hoge verwachtingen heeft, gaan leerlingen zich daar vaak ook naar gedragen. Het positieve gevolg van hoge verwachtingen is dat leerlingen beter presteren, meer doorzettingsvermogen tonen en soms zelfs boven zichzelf uitstijgen. Het werkt echter ook de andere kant op, lage verwachtingen kunnen juist leiden tot minder inzet en lagere prestaties. Daarom is men op de scholen van Wijs! bij het opstellen van ontwikkelingsperspectiefplannen (OPP's) alert bij aangepast/verlaagd niveau of een lager uitstroomperspectief (niet te snel en te veel bijstellen). Als verwachtingen te laag worden gesteld, kan dat onbedoeld de ontwikkeling van een leerling beperken.

Meer lezen over effectieve differentiatie? Lees de publicatie van het NRO hierover via [deze](#) link.

Voor wie is een OPP?

Het bevoegd gezag moet een OPP vaststellen voor:

1) Leerlingen in het regulier onderwijs (PO en VO), die extra ondersteuning krijgen die niet onder de basisondersteuning valt

Sommige leerlingen hebben ondersteuning nodig die niet binnen de basisondersteuning van de school past. Deze leerlingen ontvangen dan extra ondersteuning. Zolang de extra ondersteuning loopt, wordt gewerkt met een OPP. Als de extra ondersteuning vervalt, vervalt ook het OPP. Er zijn natuurlijk ook situaties waarbij het OPP wel blijft doorlopen, omdat de ondersteuning (ook zonder financiering) onder extra ondersteuning valt. Wat wel en niet basisondersteuning van de school past, wordt in de volgende paragraaf verder toegelicht.

2) Leerlingen die afwijken in onderwijstijd (vanuit de VARIA-wet)

Voor leerlingen die afwijken van de reguliere onderwijstijd, zoals bij ziekte, maatwerktrajecten of bijzondere omstandigheden, is het in de meeste gevallen verplicht om een OPP op te stellen. School volgt hierin altijd het advies van Leerplicht. In het OPP wordt onderbouwd waarom de afwijking van onderwijstijd noodzakelijk is voor de leerling, waaruit het op maat aangeboden onderwijsprogramma bestaat en om hoeveel uren onderwijstijd per week het gaat. Daarnaast wordt in het OPP beschreven hoe de leerling weer toegroeit naar het volledig aantal uren onderwijs op school. Dit OPP wordt gebruikt bij de aanvraag onderwijstijdverkortings die bij de Inspectie van het Onderwijs gedaan moet worden (via het Internet Schooldossier, ook wel ISD). Doordat een leerling mogelijk niet gelijk volledig kan deelnemen aan het onderwijs, zal er ieder jaar opnieuw een aanvraag gedaan moeten worden voor afwijking van

onderwijstijd totdat de leerling volledig naar school gaat of niet meer is ingeschreven op de school. Het OPP kan dan in de meeste gevallen vervallen.

Meer lezen? Hierbij de [link](#).

3) Alle leerlingen in het speciaal basisonderwijs, praktijkonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs

Niet van toepassing binnen Wijs!.

Basisondersteuning en extra ondersteuning

Basisondersteuning (Geen OPP, niveau 1 t/m 3)

Basisondersteuning is de ondersteuning die beschikbaar is voor alle leerlingen in het regulier basisonderwijs. Hierdoor kunnen leerlingen onderwijs volgen in een veilige, stimulerende leer- en ontwikkelingsomgeving, passend bij wat zij nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Het Samenwerkingsverband Utrecht PO heeft uitgebreid beschreven wat binnen de sterke basis valt, hieronder een korte samenvatting van hoe dit, aansluitend op de beschrijving van het SWV, binnen Wijs! wordt gezien.

Binnen Wijs! wordt een goede didactische en pedagogische basis geboden. Dit wordt gedaan door het inzetten van effectieve lessen, met behulp van goede methodes en een goed curriculum. De grond hiervoor is dat wat bekend is uit de wetenschap. Leraren worden door onder andere de kwaliteitscoördinator geregeld geobserveerd, om de basiskwaliteit van ons onderwijs steeds te optimaliseren. Er wordt uitgegaan van een preventief, sterk basisaanbod, waar alle leerlingen van profiteren. Hierdoor zijn er minder leerlingen die bovenop dit sterke aanbod iets extra's nodig hebben.

Binnen de basisondersteuning wordt zorg geboden aan in ieder geval:

- Leerlingen die verlengde of verdiepende instructies (1 op 1 of in kleine groepjes) nodig hebben (niveau 2 of 3);
- Leerlingen met de diagnose Ernstig Enkelvoudige Dyslexie (EED) (niveau 3);
- Leerlingen die uitstromen naar minimaal 1F;
- Leerlingen met een totaal IQ hoger dan 80*;
- Leerlingen met lichte gedrags, sociaal-emotionele- of werkhoudingsproblematiek;
- Leerlingen waarvoor kortdurend/eenmalig advies wordt gevraagd, bijvoorbeeld binnen Topdossier bij het SWV een A&O aanvraagt;
- Leerlingen die meertalig zijn.

* Totaal IQ hoger dan 80 = richtlijn (praktijkonderwijs toelating is bij IQ onder 80). Het totaal IQ is altijd een momentopname en is een gemiddelde van onderliggende factoren. Soms kan één onderliggende factor in het intelligentieprofiel zo belemmerend zijn dat de leerling niet mee kan komen binnen de basisondersteuning, ondanks dat het totaal IQ boven de 80 is. Ook kan het zo zijn dat een gemiddelde totale intelligentie onder de 80 is vastgesteld, maar dat de leerling zich wél binnen de basisondersteuning voldoende kan ontwikkelen.

Let op: Als er sprake is van één van bovenstaande factoren, valt dit binnen de basisondersteuning en is het dus niet verplicht een OPP op te stellen. Is er sprake van meerdere van bovenstaande factoren, is het mogelijk dat de behoeften van de leerling de basisondersteuning overstijgen, maar dit hoeft niet altijd zo te zijn. De school *kan* er dan voor kiezen een OPP op te stellen.

Extra ondersteuning op de school (Met OPP, niveau 4)

Naast basisondersteuning kan soms extra ondersteuning nodig zijn. Er wordt dan een Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld.

Binnen de extra ondersteuning valt op een school van Wijs! in ieder geval:

- Zorg waarbij externe gelden betrokken zijn (arrangementsgelden of gelden vanuit bijvoorbeeld Cluster 2);

- Leerlingen met onderwijstijd verkorting;
- Leerlingen die een aangepast uitstroombestemming hebben, namelijk: lager dan niveau 1F (richtlijn IQ lager dan 80).

Leerlingen die uitstromen op 1F, vallen (als er verder geen sprake is van specifieke onderwijsbehoeften) binnen de basisondersteuning. Wel wordt met ouders altijd afgestemd voordat leerlingen het aanbod van de 1F-lijn volgen en dit wordt ook genoteerd in Parnassys.

Extra ondersteuning - passende ondersteuning op gespecialiseerd onderwijs (Met OPP, niveau 5)

In een enkel geval past het regulier onderwijs niet goed bij de behoeften van een leerling. De onderwijsbehoeften van de leerling zijn dan te complex voor regulier basisonderwijs, de grens van de ondersteuning (zie toelichting bij *) wordt dan bereikt. In zulke gevallen is speciaal (basis)onderwijs een betere optie. Als een leerling een speciale onderwijsplek nodig heeft, werken we samen met ouders en het samenwerkingsverband om een passende oplossing te vinden. Zo zorgen we samen voor de beste plek voor ieder kind. Leerlingen die dit traject in gaan, werken voor die tijd al met een OPP.

* De grens van de ondersteuning is bereikt wanneer, bijvoorbeeld:

- De ondersteuningsbehoefte van de leerling de draagkracht van de leerkracht en de school overstijgt;
- Er, ondanks intensieve ondersteuning, geen of nauwelijks vooruitgang zichtbaar is op het gebied van gedrag en/of leren;
- De veiligheid van andere leerlingen in gevaar komt;
- De benodigde ondersteuning dusdanig belastend is voor de leerkracht dat dit ten koste gaat van de aandacht voor de overige leerlingen;
- De leerling niet binnen de kaders van ons medisch protocol ondersteund kan worden;
- Het welbevinden van de leerling structureel onder druk komt te staan.

Bovenstaande staat (in kortere versie) ook beschreven in de schoolgidsen van de scholen van Wijs!.

Wettelijke vereisten rondom het proces bij het komen tot een OPP

Binnen 6 weken na inschrijving

Het OPP wordt bij nieuwe leerlingen, waarbij al direct duidelijk is dat zij extra ondersteuning (niveau 4) moeten ontvangen (bijvoorbeeld bij leerlingen waar al een arrangement loopt), binnen 6 weken na inschrijving vastgesteld. Als

er gedurende de schoolperiode van een leerling een OPP opgesteld wordt, dient dit zo snel mogelijk gedaan te worden. De uitvoering van het OPP kan starten, nadat ouders hebben ingestemd met het handelingsdeel.

Instemming ouders op handelingsdeel

Het OPP wordt pas vastgesteld, nadat de ouders daadwerkelijk hebben ingestemd met het handelingsdeel (instemmingsrecht). Instemming dient door ouders ondertekend te worden (in geval van scheiding door beide ouders met gezag). Bij OPP's in Topdossier geven ouders digitaal toestemming.

Als ouders niet instemmen met het handelingsdeel van het OPP, kan de school dat deel niet uitvoeren. De school gaat dan opnieuw met ouders in gesprek om samen tot een aangepast plan te komen. Alle overleggen moeten goed worden vastgelegd. Als er geen overeenstemming wordt bereikt, zal de school beoordelen of zij nog passend onderwijs kan bieden. In dat geval kan het samenwerkingsverband worden ingeschakeld voor bemiddeling of om te zoeken naar een andere passende plek voor de leerling.

Jaarlijkse afstemming

Het ontwikkelingsperspectief als geheel wordt ten minste één keer per schooljaar met de ouders en de leerling geëvalueerd (WPO, artikel 40a, lid 4). Het *advies* binnen Wijs! is twee keer per schooljaar te spreken over het OPP.

Hoorrecht leerlingen

Vanaf 1 augustus 2025 is de Wet 'Versterking positie ouders en leerlingen in het passend onderwijs' in werking getreden. Daarmee krijgen ook leerlingen in het primair onderwijs (basisschool) officieel hoorrecht bij het opstellen en bijstellen van het OPP. De school moet de mening van de leerling vragen en deze meewegen, op een manier die past bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind (en de school biedt de leerling ondersteuning bij het geven van de mening) (WPO artikel 4a, lid 6). De school moet in het OPP ook uitleggen hoe de mening van de leerling is meegenomen in het OPP (WPO artikel 40a, lid 7).

Meer lezen? [Hierbij de link naar de factsheet 'Hoorrecht'](#).

Zie voorbeelden in de gedeelde drive KC > map 'Voorbeelden Hoorrecht'.

Inhoudelijke vereisten aan het OPP

De volgende onderdelen moeten opgenomen zijn in het OPP:

- Belemmerende en bevorderende factoren van de leerling en omgeving
- Handelingsdeel + instemming ouders
- Uitstroomprofiel
- Onderbouwing van het uitstroomprofiel
- Toelichting over hoe de mening van de leerling is meegenomen in het OPP (WPO artikel 40a, lid 7).

Binnen Wijs! worden de meeste OPP's binnen Topdossier gemaakt. Bovenstaande onderdelen zijn hier vast in opgenomen. Als er een ander format wordt gekozen, omdat er geen sprake is van betrokkenheid van het SWV, dienen bovenstaande onderdelen opgenomen te worden.

Middel voor het maken van OPP's

Topdossier

TOPdossier is een digitaal platform dat wordt gebruikt om de ondersteuning van leerlingen overzichtelijk en gestructureerd vast te leggen. Als het op de juiste wijze en volledig wordt ingevuld, is een overzicht van het Topdossier ook direct het OPP voor de leerling. Alle basisscholen in Utrecht gebruiken het programma om informatie te verzamelen over onderwijsbehoeften, ondersteuningsniveaus en specifieke arrangementen die voor leerlingen worden ingezet. Middels het systeem Topdossier vindt ook de communicatie met het SWV plaats, bijvoorbeeld bij het aanvragen van ondersteuning. Ook ouders kunnen meelezen en goedkeuren binnen Topdossier. Van het goedgekeurde OPP in Topdossier wordt jaarlijks een PDF bestand gedownload en opgeslagen in het leerlingendossier van de leerling

(ParnasSys).

Meer lezen of vragen over Topdossier?

Contact SWV: info@swvutrecht.nl

Topdossier support: <https://support.topdossier.nl/>

Privacy en Topdossier

Bij gebruik van Topdossier loggen medewerkers in met twee-factor-authenticatie (2FA). Dit moet worden aangezet door de accountbeheerder. Daarnaast wordt gekozen voor het automatisch laten verwijderen van leerlingen uit Topdossier als leerlingen 5 jaar zijn uitgeschreven. Daarvoor moet de mogelijkheid bij **bewaartermijnen** op 'automatisch' worden gezet. Dit werkt als volgt:

- > Log in bij Topdossier (<https://inlog.topdossier.nl/Home/Login>)
- > Ga naar 'instellingen'
- > Kies voor 'schoolinstellingen'
- > Zet 2FA op 'ja' en kies voor opslaan
- > Zet bewaartermijnen op 'automatisch' en kies voor opslaan.

Melden bij ROD

Verplicht OPP's te melden bij ROD

Het is verplicht om OPP's te registreren in het Register Onderwijsdeelnemers (ROD). Het ROD verzamelt en analyseert data over het aantal opgestelde OPP's om inzicht te krijgen in de ondersteuningsbehoeften binnen scholen en regio's. Deze gegevens helpen bij het monitoren van de uitvoering van passend onderwijs en het signaleren van trends en knelpunten.

Proces bij ROD

Als een school een OPP registreert, wordt dit automatisch doorgegeven aan het ROD. Bij het ROD komt alleen de begin- en einddatum binnen, geen inhoud van het OPP. De aantallen worden vervolgens met de inspectie gedeeld.

Het ROD ontvangt twee soorten meldingen:

- 1) Alle OPP's die scholen registreren.
- 2) Arrangementen die worden doorgegeven door cluster 1 en 2.

Als je bericht krijgt van DUO dat een OPP niet geregistreerd is, betekent dit dat de aantallen bij het ROD niet overeenkomen. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer cluster 1 of 2 heeft gemeld dat een leerling een onderwijsarrangement heeft, maar je school voor deze leerling geen OPP heeft geregistreerd. Besturen kunnen in DUO zien hoeveel OPP's de school heeft geregistreerd en hoeveel arrangementen er door cluster 1 en 2 zijn geregistreerd. Je moet minstens evenveel OPP's hebben als arrangementen, want voor elk arrangement ben je wettelijk verplicht een OPP op te stellen én te registreren.

Alle OPP's melden

Verplichte OPP's die geregistreerd moeten worden:

- Leerlingen met een onderwijsarrangement van cluster 1 of 2.
- Leerlingen die gebruikmaken van de Variawet (onderwijstijdverkortings) en waarbij Leerplicht adviseert een OPP op te stellen, behalve leerlingen die medische behandelingen ondergaan en leerlingen die door een medische aandoening niet volledig aanwezig kunnen zijn.
- Alle leerlingen die extra ondersteuning krijgen (met of zonder arrangement).

Stappen registreren OPP bij ROD

Om het OPP te registreren voeg je een onderwijsarrangement toe. Je neemt hiervoor in ParnasSys de volgende stappen:

- > Ga naar de leerling. > Ga naar tabblad Onderwijs > Passend Onderwijs. > Ga naar Onderwijsarrangement toevoegen.

Leerlingkaart Personalia ▼ **Onderwijs ▼** Toetsen ▼ Begeleiding ▼ Map ▼

Onderwijsarrangement toevoegen

Ingangsdatum
 Einddatum
 Omschrijving
 Begeleider
 Samenwerkingsverband

> Je vult hier tenminste de begindatum in, de einddatum is wel verplicht maar kan later worden toegevoegd wanneer die datum nog niet bekend is.

- Optioneel: Bij de opmerkingen kun je aangeven om welk arrangement of extra ondersteuning het gaat.
- Optioneel: Bij begeleider kun je eventueel de ambulant begeleider of de externe die de extra ondersteuning biedt invullen.
- Optioneel: Het samenwerkingsverband kies je wanneer de ondersteuning een arrangement/bekostiging betreft die daar is aangevraagd en toegekend.

> Kies voor opslaan.

Let op: bovenstaande optionele onderdelen zijn dus niet verplicht voor de registratie, maar zijn wel heel handig voor je eigen administratie. De verschillende onderdelen zijn later op te halen via het Dynamisch Overzicht. We adviseren dan ook om de onderdelen toch in te vullen.

Wanneer je het onderwijsarrangement hebt opgeslagen, gaat er direct een melding naar het ROD. Deze vind je terug onder Personalia – ROD. Open dan het berichttype “Inschrijving PO aanleveren”. Je ziet dan onderaan in dit bericht het Ontwikkelingsperspectief geregistreerd staan met alleen de begin- en einddatum. De inhoud en de omschrijving worden niet uitgewisseld.

Ontwikkelingsperspectief

Datum begin 01-08-2024
 Datum einde 31-07-2025

Ontwikkelingsperspectief

Datum begin 01-08-2023
 Datum einde 31-07-2024

Meerdere arrangementen

Soms ontvangt een leerling meerdere arrangementen, bijvoorbeeld een arrangement van Kentalis (cluster 2) én een arrangement vanuit het Samenwerkingsverband. Het is niet mogelijk om voor dezelfde periode twee of meer onderwijsarrangementen toe te voegen. De leerling ontvangt in die periode extra ondersteuning, heeft daarvoor één OPP en dus één onderwijsarrangement. Geef dan in de omschrijving wel aan om welke arrangementen of extra ondersteuning het gaat.

Overzicht aangemelde OPP's

In ParnasSys is het mogelijk een overzicht op te halen van de geregistreerde OPP's. Hieronder is hiervoor een stappenplan beschreven:

Klik in ParnasSys op Leerling → dynamisch overzicht (onderaan) → kolommen kiezen (rechts onder “zoeken”)

→ voeg ‘onderwijsarrangement peildatum (ingangsdatum)’ toe → sla op → selecteer “exporteren naar

Excel (rechts onder “zoeken”)   → open de bijlage, hierin een overzicht van de geregistreerde arrangementen.

Literatuur of verder lezen?

Effectieve differentiatie: [Publicatie NRO](#).

Samenwerkingsverband Utrecht PO: www.swvutrechtpo.nl & info@swvutrechtpo.nl

Topdossier (support): www.support.topdossier.nl

Hoorrecht: [Factsheet ‘Hoorrecht’](#)

Onderwijstijdverkortng: [Link](#).

Literatuur:

Rosenthal, R., & Babad, E. (1985). Social studies of the self-fulfilling prophecy: Toward a contextual analysis. In N. R. K. H. S. B. B. H. J. D. K. W. D. N. E. E. P. T. S. T. A. C. B. A. S. B. V. R. P. D. (Eds.), *The self-fulfilling prophecy: The interrelationship of belief, expectation, and behavior* (pp. 53–75). Cambridge University Press.

Scheerens, J., & Bosker, R. J. (1997). *The foundations of educational effectiveness* (1st ed.). Pergamon.

Ward, J. L. (1987). *Keeping the family business healthy: How to plan for continuing growth, profitability, and family leadership* (1st ed.). Jossey-Bass.

